

MILLY GVARDIYA TIZIMIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGINI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARINI QO‘LLASH IMKONIYATLARI

Jummayev Ma‘mur Nuritdinovich

Jamoat xavfsizligi universiteti magistratura tinglovchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada dunyo mamlakatlarida davlat-xususiy sherikligini rivojlantirish yo‘llari, xalqaro tashkilotlar tomonidan ushbu mexanizmni amalga oshirish chora-tadbirlari va xorijiy olimlarning ushbu mexanizm bo‘yicha olib borgan tadqiqotlari hamda ularni O‘zbekistonda xususan Milliy gvardiya tizimida qo‘llash imkoniyatlari to‘g‘risida ilmiy fikr-mulohazalar yuritilgan.

Kalit so‘zlar: Milliy gvardiya, davlat-xususiy sherikligi, loyiha portfeli, xususiy sektor, investitsiyalar, xalqaro moliya va donorlik tashkilotlari.

Annotation: this article provides scientific feedback on ways to develop public-private partnerships in countries of the world, measures to implement this mechanism by international organizations and the research of foreign scientists on this mechanism, as well as the possibility of their use in Uzbekistan in the National Guard system in particular.

Keywords: National Guard, Public-Private Partnership, Project portfolio, private sector, investments, international finance and donor organizations.

Аннотация: В данной статье даны научные рассуждения о путях развития государственно-частного партнерства в странах мира, мерах по реализации данного механизма международными организациями и исследованиях зарубежных ученых по данному механизму, а также о возможностях их применения в Узбекистане, в частности, в системе национальной гвардии.

Ключевые слова: Национальная гвардия, государственно-частное партнерство, портфель проектов, частный сектор, инвестиции, международные финансы и донорские организации.

KIRISH: Xorijiy rivojlangan mamlakatlarda davlat-xususiy sherikchiligi – (DXSh) ishbilarmonlik muhitini yaxshilash, xususiy tadbirkorlikni yanada rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega bo‘lgan, amaliyotda keng qo‘llanilib kelinayotgan mexanizmlardan sanaladi. Mamlakatimiz xususan Milliy gvardiya tizimida DXShigi asosida iqtisodiy o‘shishni rag‘batlantirish, davlat xizmatlari sifatini hamda tabirkorlik muhitini yaxshilash, xususiy sektorning moliyaviy mablag‘ bilan ta‘minlash masalalarini hal qilishda keng qo‘llanilmoqda. Mazkur yo‘nalishda amalga oshirilgan tadqiqotlar natijalariga ko‘ra DXSh foydalanilmagan zahiralarni safarbar qilish va resurs bazasini kengaytirish, davlat va jamoatchilik mulkini boshqarish samaradorligini oshirishning asosiy mexanizmlaridan biri ekanligi o‘z tasdig‘ini topdi. Bu kabi hamkorlik yangi hodisa bo‘lib, u davlat va biznesning o‘zaro ta‘sirini kengaytirish jarayonlarini aks ettirishga xizmat qiladi. Jahonda globallasuv va raqobatning keskinlashuvi sharoitda davlat mulkini boshqarishga xususiy kapital jalb etish davlat idoralari va biznesning moliyaviy munosabatlarini faollashtirishga imkoniyat yaratmoqda [1]. Natijada davlat sektoriga qo‘shimcha resurslarni jalb etish, byudjet taqchilligini bartaraf etish, davlat boshqaruvi salohiyati va xo‘jalik yuritishdagi xususiy tamoyillar, investitsiyalar, menejment, innovatsiyalarni birlashtirish imkoniyati yaratildi. Ma‘lumki, globallasuv va keskin raqobatchilik sharoitida ijtimoiy loyihalarning kapital sig‘imi yuqori va aksariyat hollarda norentabel bo‘lganligi tufayli, ular byudjet mablag‘lari evaziga moliyalashtiriladi va natijada bu davlatning moliyaviy majburiyatlarini oshishiga sabab bo‘ladi. Bu kabi muammolarni echimi sifatida DXSh asosida korporativ va xususiy biznesning mablag‘larini jalb etish maqsadga muvofiqdir. Xulosa qiladigan bo‘lsak, ijtimoiy ahamiyatga ega loyihalarni moliyalashtirishda davlat va xususiy kapitalning o‘zaro nisbat va munosabatlari bo‘yicha ilg‘or davlatlarning tajribalarini

chuqur tadqiq qilgan holda mamlakatimiz iqtisodiy salohiyatidan kelib chiqib bizga xos va mos samarali tizimlarni ishlab chiqish talab etiladi.

Chunki DXSh asosida moliyalashtirishni samarali tashkil etish, mablag'lardan umumli foydalanish, vujudga kelishi mumkin bo'lgan tavakkalchiliklarni maqbul taqsimlash, muhim ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni tezkor va ijobiy hal etishni ta'minlaydi [2]. DXSh mexanizmining amal qilish jarayonida yuzaga keluvchi muammolar, DXSh shartnomasi obyektlari bo'lgan mulklarni samarali boshqarish, moliya-kredit mexanizmi va manbalari, moliyalash jarayoni va shakli, loyiha amalga oshirilishidagi yuzaga keluvchi xatarlar hamda erishiladigan natijalar, ularni baholash mezonlarini, davlat ixtiyoriga o'tkazishdagi mavjud muammolarni ilmiy-nazariy jihatdan tadqiq etish lozim.

Ushbu maqolamizni yozish uchun olib borilgan tadqiqot ishimizning maqsadi davlat-xususiy sherikligi va uni rivojlantirish bo'yicha xorijiy davlatlarning ilg'or tajribalarini tahliliy o'rganishdan va uni Milliy gvardiya tizimiga joriy qilish imkoniyatlarini baholashdan iborat.

Xorijiy tajribalarni o'rganish jarayonida aniqlanishicha, DXSh turli xalqaro moliya tashkilotlari, xorijiy va milliy iqtisodchi olimlar ilmiy tadqiqotlarida turli talqinlarda namoyon bo'ladi. Jumladan, Iqtisodiy hamkorlik va rivojlanish tashkiloti (IHRT) DXShga davlat va xususiy sheriklarning kelishuvi sifatida qarab, bu davlatning xizmatlarni taqdim qilish va xususiy investorning foyda olishga imkon yaratuvchi hamda riskni to'g'ri taqsimlanishini ta'minlovchi mexanizm sifatida talqin qiladi. M.B.Jerard DXSh ijtimoiy xizmatlar yoki davlat sektori aktivlarini boshqarishni yaxshilash uchun xususiy kapitalni va ba'zan davlat kapitalini uyg'unlashtirishni anglatadi [3] deb ta'kidlaydi. Bu davlat xizmatlari natijalariga e'tibor qaratish asosida tavakkalchilikni boshqarishda an'anaviy ravishda davlat sektori tomonidan amalga oshiriladigan xaridlarga nisbatan ancha murakkab va tejamkor yondashuvni taklif qilishadi. Xalqaro Valyuta jamg'armasi tomonidan berilgan ta'rifda esa "DXSh – an'anaviy tarzda davlat tomonidan ta'minlanadigan infratuzilma aktivlari va xizmatlarini xususiy sektor tomonidan taqdim etishga qaratilgan kelishuvdir" [4] deb ta'riflanadi.

Maqolada tadqiqot metodologiyasining ilmiy mushohada, absrakt-mantiqiy fikrlash, suhbat, statistik, iqtisodiy, moliyaviy, korrelyatsion-regression tahlil, ekspert baholash kabi usullaridan foydalanilgan.

Ilmiy adabiyotlar va izlanishlarda DXShni turlicha talqin qilinishi uning aniq bir ta'rifi mavjud emasligiga sabab bo'lmoqda. Ammo keng ma'noda DXShni davlat va xususiy sektorning o'rta va uzoq muddatli kelishuvi sifatida qarash mumkin, unga ko'ra, ijtimoiy sohaga tegishli va davlat tomonidan ta'minlanadigan ba'zi xizmatlarni aynan aniq infratuzilmasi yoki xizmatlari bilan xususiy sektor tomonidan ta'minlanishga imkoniyat yaratiladi[5]. Shuningdek, "DXShning umumqabul qilingan ta'rifi mavjud emas. Umumiy qilib aytganda, ushbu tushuncha davlat hokimiyati bilan biznes o'rtasidagi moliyalashtirishni ta'minlash, qurilish, modernizatsiyalash, boshqarish yoki infratuzilmani saqlab turish yoki xizmatlarni taqdim qilish bo'yicha o'zaro kooperatsiyaga tegishli"[6] deb qaraladi. Yevropa Ittifoqi tomonidan qabul qilingan qonunga ko'ra quyidagi elementlar DXShni tavsiflaydi[7]:

- DXSh loyihasini amalga oshirish bo'yicha davlat va xususiy sherik o'rtasidagi hamkorlikning nisbatan uzoq davomiyligi;
- hamkorlikni amalga oshiruvchi turli subyektlar o'rtasidagi o'zaro bitimlarga ko'ra loyihaning bir qismini xususiy sektor tomonidan moliyalashtirish usuli. Shunday bo'lishiga qaramasdan davlat mablag'lari ba'zi hollarda ancha katta miqdorga ega bo'ladi;
- loyihaning turli bosqichlarida (loyihalash, yakunlash, amalga oshirish, moliyalashtirish) ishtirok etadigan iqtisodiy subyektlarning muhim roli. Ijtimoiy sherik, birinchi navbatda jamoat manfaatlari, ko'rsatilayotgan xizmatlarning sifati va narx siyosati nuqtayi nazaridan erishiladigan maqsadlarni aniqlashga e'tiborni qaratadi va ushbu maqsadlarga muvofiqligini nazorat qiladi;

- davlat zimmasiga yuklangan tavakkalchilikni DXSh o‘rtasida taqsimlash. Biroq DXSh sharti xususiy sherik barcha tavakkalchilikni, hatto loyiha bilan bog‘liq bo‘lgan tavakkalchilikning asosiy qismini o‘z zimmasiga olishini anglatmaydi. Tavakkalchilikni aniq taqsimlash, tegishli tomonlarning ushbu xavfni boshlash, boshqarish va unga qarshi kurashish qobiliyatiga muvofiq holda aniqlanadi.

Bundan tashqari, Ening mintaqaviy siyosat bo‘yicha komissiyasi “DXShni an’anaviy tarzda davlat sektori tomonidan amalga oshirilib kelingan va moliyalashtirilgan investitsiya loyihalarining xususiy sektorga berilishidir” [8] deb ta’riflaydi. BMT talqiniga ko‘ra DXSh – davlat sektori tomonidan ishlab chiqariladigan va taklif qilinadigan xizmatlarni moliyalashtirishni, rejalashtirishni, amalga oshirish va obyektlarni ishlatishni uzoq muddatga xususiy sektorga taqdim qilinishini ta’minlash (ba’zan 30 yilgacha), tavakkalchilikni xususiy investorga o‘tkazish, davlat va mahalliy tuzilmalar bilan huquqiy shaxslarning ko‘p qirrali uzoq muddatli shartnoma shakllarini amalga oshirilishi bilan farqlanishi keltirildi [9]. Bundan tashqari, ilmiy va iqtisodiy adabiyotlarda DXShning davlatning ijtimoiy obyektlarga nisbatan ayrim boshqaruv vakolatlarini nazarda tutuvchi [10], an’anaviy davlat xizmatlarini bajarish uchun xususiy sektorni jalb qiluvchi [12], milliy va xalqaro, keng miqyosli va mahalliy, ammo har doim o‘ta muhim va davlat uchun ijtimoiy ahamiyati yuqori loyihalarni amalga oshirish bo‘yicha davlat va biznes ittifoqi [13], konsessiya va operatsion lizingga asoslangan, transport, ko‘prik, tunnel, kasalxona, maktab va boshqa ijtimoiy infratuzilmalar uchun tuziladigan hamkorlik [14], u yoki bu korxonani tashkil qilishdagi tavakkalchilik va naflarni taqsimlash bo‘yicha o‘zaro munosabatlar [15], davlat tashkilot va xususiy kompaniya o‘rtasida tavakkalchilik va daromad, mas’uliyat va majburiyatlarni taqsimlash bo‘yicha kelishuv [16], davlat manfaatlarini yo‘lida strategik natijalarga erishish uchun amalga oshiriladigan o‘rta va uzoq muddatli davlat-xususiy sektor munosabatlari [17], DXSh predmeti davlat va munitsipal mulkdan, hamda hokimiyat organlari, byudjet sektori tomonidan ko‘rsatiladigan xizmatlardan tashkil topuvchi davlatning xususiy sektor bilan keng iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha munosabatlari [18], xususiylashtirish mumkin bo‘lmagan – ko‘prik, avtomobil magistral yo‘llari, truba quvurlari, aerodrom, portlari kabi strategik obyektlarini davlat mulkida qoldirib, xususiy sektorga uzoq muddatli ijaraga berish bilan bog‘liq munosabatlar, mintaqa uchun umumiy iqtisodiy manfaatlariga erishish va dolzarb vazifalarin yechishga qaratilgan muhim munosabatlar, davlatning biznesga hukm o‘tkazib, iqtisodiyotga chuqur aralashuvini emas, balki u bilan hamkorlikda, loyihalar bo‘yicha maslahatda ishlashini ko‘zda tutuvchi, davlatning iqtisodiy siyosatining umumiy maqsadlariga erishish bo‘yicha munosabatlar kabi minglagan talqinlarini uchratishimiz mumkin. Bugungi kunda DXSh mexanizmidan foydalanish va uni qo‘llashni rivojlanishining uch bosqichi farqlanadi. Ya’ni birinchi bosqichda DXShdan foydalanish bo‘yicha qaror qabul qilish hamda huquqiy asoslarini shakllantirish masalalari, loyihalar portfelini shakllantirish tajribalardan foydalanish, bozorni shakllantirish masalalariga e’tibor qaratiladi. Ikkinchi bosqichda esa qonunchilikdagi islohotlarni davom ettirish, DXSh muammolarini o‘rganish asosida yangi modellarini shakllantirish hamda DXSh bozorini rivojlantirish, moliyalashtirishning yangi manbalarini izlab topish masalalari qarab chiqiladi. Uchinchi bosqichda yaxlit tizimni shakllantirish, huquqiy to‘siqlarni to‘liq bartaraf etish, kafolatlangan loyihalar portfelini shakllantirish, moliyalashtirish manbalarining barcha yo‘nalishlaridan foydalanish kabi qator masalalarga e’tibor qaratiladi (1-jadvalga qarang). Natijada keltirilgan uchala bosqichda keltirilgan vazifalardan kelib chiqqan holda mamlakatda DXSh mexanizmini shakllantirishning mavjud holatiga baho berish imkoniyati mavjud bo‘ladi, bu esa istiqbolda rivojlanishning ustuvor yo‘nalishlarini belgilab olishga xizmat qiladi. Hududlardagi turistik ahamiyatdagi kichik obyektlarni aniqlash, ularning turistik jozibadorligini oshirish hamda yo‘nalishi jihatidan eng yaqin joylashgan yirik turistik manzil yoki obidalarning sayohat-tashrifiy dasturiga qo‘shib borish orqali hudud turistik salohiyatini oshirishga erishish mumkin. DXShni rivojlantirish amaliyoti bir qator xalqaro va milliy tashkilotlar tomonidan, jumladan, Jahon banki, BMT, IRHT, EI doirasida muvofiqlashtirilib tartibga solib turiladi. Xalqaro rivojlanish bo‘yicha AQSh agentligining dasturlarini (USAID) amalga oshirish doirasida ham 2001 yilda Rivojlanish bo‘yicha Global Alyans tashkil etildi (ingl. The Global Development Alliance, GDA). GDA modeli rivojlanayotgan mamlakatlarga DXSh mexanizmi orqali yordam berishning samarali usuli sifatida qo‘llanildi. GDA modelining mohiyati AQSh hukumati tajribalari va texnik bilimlarini qo‘llagan

holda davlat va xususiy korporatsiyalar, jamg'armalarning moliyaviy mablag'larini jalb qilishdan iborat edi. GDA modelining maqsadi – rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiy o'sishni, tadbirkorlikni rivojlantirishni, sog'liqni saqlashni, ekologik muammolarni hal qilishni, aholining ta'lim va texnologiyalarga egalik qilishini rag'batlantirishdan iborat. 2013 yilda GDA modeli doirasida USAID xususiy sektor bilan 200 dan ortiq sherikchilik bitimlarini imzoladi. Xususan, o'tgan yillar davomida GDA modeli yordamida AQShda 3,5 mingdan ortiq turli sherikchilik tashkilotlari tomonidan 1,5 mingdan DXSh kelishuvlari imzolandi va ularning umumiy qiymati 20 mlrd. AQSh dollaridan ko'proq davlat va xususiy jamg'armalariga teng bo'ldi. Ushbu portfel USAID ning har bir dollariga sherikchilik badallari orqali qo'shimcha 3 dollar mablag'lar jalb qilishga imkon berdi. DXSh munosabatlari turli davlatlarda har xil shakllarda amalga oshiriladi. Xususan, DXSh AQShda transport qatnovlarini takomillashtirish, infratuzilmani modernizatsiyalash, maishiy-texnik chiqindilarni utilizatsiyalash, suv resurslaridan foydalanish sohasida "Vuy Amerisan" tamoyili asosida, BRIKS mamlakatlarida DXSh konsessiya bitimlari sifatida, xususan, ishlab chiqarish, qishloq xo'jalik, kommunal-maishiy infratuzilma, xom ashyo konlarini o'zlashtirish sohasida, XXRda DXShning boshlang'ich bosqichlari 1980–1990 yillarda boshlangan bo'lib, asosan loyihalarni boshqarish mexanizmlarini shakllan-tirishda davlat ishtirokining yuqori darajasi bilan ajralib turadi. Shuningdek, XXRda ommaviy ravishda BOT (Build–Operate–Transfer, – ingl. "qurilish-foydalanishtopshirish") loyihalarining amalga oshirilishi xorijiy investitsiyalar jalb qilinishining faollashuviga, infratuzilmani yaxshilashga, hukumatning moliyaviy yukini yengillashuviga olib keldi. O'tgan asrning 90-yillari boshlarida DXShni ham BOT loyihalarining ham huquqiy asoslarini takomillashtirish boshlandi. Hindistonda DXSh yordamida 2012-yilda hukumat katta hajmdagi don mahsulotlarini saqlashda quvvatlar etishmasligi kabi keskin muammoni konsessiya kelishuvi orqali yechish mexanizmini sinab ko'rdi. Hindiston dunyoda yuqori daromadli tibbiy turizm bozori bilan ham ajralib turadi va shuning uchun ham Hindiston turizm vazirligi DXSh salohiyatidan davlat uchun an'anaviy bo'lgan sog'lomlashtirish tizimlari uchun foydalanishga intiladi (masalan, Ayurveda, Siddxa, yoga). Shuning uchun ham, Hindiston hukumati tomonidan DXSh asosida tibbiyotni davlat sektorini xususiy sektor tomonidan qo'llab-quvvatlash orqali sog'liqni saqlash infratuzilmasini takomillashtirish asosida yuqori sifatli tibbiy xizmatlar taqdim etish bo'yicha yangi modelni qabul qilgan. Yevropa mamlakatlarida DXShni qo'llash tajribasi asosan loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlaridan foydalanish va rivojlantirish bilan bog'liq. Masalan, Standard & Poor's baholashiga va Yevropani rivojlantirishning turli rejalariga ko'ra, 2020 yilgacha bo'lgan muddatda Yevropada infratuzilmaga 1,5–2 trilion evro miqdorida investitsiyalarni jalb qilish talab qilinadi va bu esa o'z navbatida uchinchi tomon sifatida kredit tashkilotlarini sherikchilik asosida qo'shishni talab qiladi. EI mamlakatlarida ushbu yo'nalishda Yevropa investitsiya banki (EIB) muhim rol o'ynaydi va ko'pincha DXSh loyihalarini moliyalashtirishda yetakchi kredit tashkiloti sifatida maydonga chiqadi. EIB tomonidan inqirozga chaqiruvchi temir yo'l transporti sohasida bir qator loyihalar amalga oshirilgan edi. Xususan, Oresund tarmog'i (Daniya, Shvetsiya), HSL Zuid yuqori tezlikli magistrali (Niderlandiya), TONNEL RAIL LINK temir yo'l tunneli (Buyuk Britaniya). Bir so'z bilan aytganda, DXSh mexanizmi ijtimoiy ahamiyatga molik loyihalarni amalga oshirishda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi o'zaro manfaatli hamkorlik sifatida har xil shakllarda amalga oshiriladi. AQShning "Deloitte & Touche LTD" konsalting xizmatlari markazi tomonidan DXShning rivojlanishining 1-rasmda keltirilgan uch bosqichidan o'tish imkoniyati rivojlanish hamda faoliyat darajalari asosida mamlakatlar kesimida tadqiq qilib o'tilgan. Birinchi bosqichda bo'lgan Janubiy Afrika, Braziliya, Finlandiya, Meksikada boshqalarga qaraganda faoliyat darajasi ancha keng ekanligini ko'rish mumkin. Ikkinchi bosqichda bo'lgan AQSh, Kanada, Germaniya, Ispaniya, Fransiya, Yaponiyada faoliyat darajasi yuqori ekanligi aniqlangan. Uchinchi bosqichda Buyuk Britaniya, Avstraliya va Irlandiya davlatlari keltirilgan bo'lib, bu yerda aynan Buyuk Britaniyada rivojlanish darajasi ham faoliyat darajasi ham yetarli darajada katta ekanligini ko'rish mumkin. Biroq shunday bo'lishiga qaramasdan DXSh bozorining "Etuklik egri chizig'i"ning chap tomonidan joylashganligi uning faoliyat darajasi majud imkoniyatidan to'liq foydalanilmayotganligini ko'rsatadi. Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda mamlakatimizda DXShdan foydalanish yo'nalishlariga qisqacha to'xtalib o'tmoqchimiz. Hozirda O'zbekistonda DXShning zamonaviy va istiqbolli vositalari qatoriga

investitsiya fondlari, O‘zbekiston tiklanish va taraqqiyot jamg‘armasi, davlat ulushi bo‘lgan aksionerlik jamiyatlari va boshqa davlat korporatsiyalari hamda kompaniyalarini kiritish mumkin.

X U L O S A : O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi Davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish agentligi DXSh sohasidagi vakolatli davlat organi bo‘lib, DXSh sohasida davlat siyosatini amalga oshiradi, davlat dasturlarini ishlab chiqadi, amalga oshiradi, DXSh loyihalarining konsepsiyalarini ishlab chiqishda vazirliklarga, davlat qo‘mitalariga, idoralarga, mahalliy davlat hokimiyati organlariga ko‘maklashadi, investorlar, xalqaro moliya va donorlik tashkilotlari, ilmiy va ekspert hamjamiyatlari, shuningdek, DXShning boshqa ishtirokchilari bilan hamkorlikni tashkil etadi, DXSh uslubiy hujjatlarni, qo‘llanmalar va yo‘riqnomalarni tayyorlaydi. Mamlakatda DXSh mexanizmini rivojlantirish va qo‘llab-quvvatlashni yana bir muhim vositalaridan biri - O‘zbekiston Respublikasining investitsiyalar va tashqi savdo vazirligi bo‘lib iqtisodiyot uchun strategik ahamiyatga ega va uzoq muddatli amalga oshirish muddatlari bilan farqlanuvchi loyihalarni amalga oshirishda xususiy biznesga har tomonlama imkoniyatlar yaratadi. So‘nggi yillarda DXSh rivojlanayotgan davlatlarda yangi tushuncha emas, balki birlamchi iqtisodiy tushunchaga aylandi. Chunki, bu tushuncha davlat idoralarining tashkiliy va bozor infratuzilmasiga mustahkam kirib bormoqda. Jumladan, O‘zbekistonda xususan Milliy gvardiya tizimida ham DXSh asosida rivojlanayotgan korporativ boshqaruv tuzilmalarining soni tobora ortib, bu boradagi qonunchilik ham bosqichma-bosqich takomillashtirilib borilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Азарян А. А. Развития ГЧП в сфере услуг. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=44268339>
2. Толстоброва Н. А., Кожемякин Л. В. Исследование форм и условий развития государственно-частного партнерства в отечественной практик <https://cyberleninka.ru/article/n/issledovanie-form-i-usloviy-razvitiyagosudarstvenno-chastnogo-partnerstva-v-otechestvennoy-praktike>
3. Gerrard M. B. What Are Rublis-Rivate Rartnershirs, and How Do They Differ from Rrivatizations? //Finanse & Develornent. 2001. Vol. 38.
4. Rublis-Rivate Rartnershirs. International Monetary Fund, 2004.
5. <http://rrr.worldbank.org/rublis-rrivaterartnershir/overview/whatare-rublis-rrivate-rartnershirs>
6. Green Rarer on Rublis-Rivate Rartnershirs and Sommunity Law on Rublis Sontrasts and Sossessions. Brussels. 30. 04. 2004. R. 3.
7. Green Rarer on Rublis-Rivate Rartnershirs and Sommunity Law on Rublis Sontrasts and Sossessions. Brussels. 30. 04. 2004. R. 3.
8. http://es.eurora.eu/regional_rolisy/sourses/dosgener/guides/rrr_en.pdf
9. Практическое руководство по вопросам эффективного управления в сфере ГЧП/ Организация Объединенных Наций – Нью-Йорк и Женева, 2008. ISBN: 978-92-1-4160403
10. Maskin, E., Tirole, J., Rublis-rrivate rartnershirs and government srending limits. // International Journal of Industrial Organization 26 (2008) r. 412-420.
11. Yongjian, K., Xinring, L., Shouqing, W., Equitable Finansial Evaluation Method for Rublis-Rivate Rartnershir Rrojests // Tsinghua Ssiense and Teshnology, Volume 13, №5, Ost. 2008, rr. 702-707.
12. История развития ГЧП// АО “Фонд устойчивого развития “Казына”. – Казахстан, Астана, 2008. –<http://www.kazyna.kz>; Счетная палата Российской Федерации. Аналитическая записка по результатам экспертноаналитического мероприятия “Анализ эффективности

реализации крупномасштабных проектов и программ в субъектах Российской Федерации на условиях государственно-частного партнерства.

13. Аkitоби Б., Хемминг Р., Шварц Г. Государственные инвестиции и государственно-частные партнерства// Вопросы экономики. 2007. №40. 14. Снельсон П. Государственно-частные партнерства в странах с переходной экономикой// Право на этапе перехода, № 6956, 2007.

15. Rolisy, finance & management for rublis-rrivate rartnershirs /ed. by Akintola Akintoye & Matthias Besk, Blaskwell Rublising Ltd, 2009., r. 124.; Gosudarstvenno-chastnoe partnerstvo: problemy i perspektivy. Press- reliz/ IA “LIGABiznesInform”. – Ukraina, Kiev. 6 iyunya 2008 g.

16. Использование концессии как формы государственно-частного партнерства для реализации крупных предпринимательских проектов в автомобильной отрасли РФ. Отчет по научно-исследовательской работе/НОУ “Московская международная высшая школа бизнеса “МИРБИС”. – М.: ИРБИС, 2007.

17. Государственно-частное партнерство: теория и практика/ В. Г. Варнавский, А. В. Клименко, В. А. Королев и др. // Гос. ун-т – Высшая школа экономики. – М.: Изд. дом ГУ-ВШЭ, 2010. – 287 с. 18. Deloitte and Toushe USA LLR (https://unese.org/DAM/sesi/rublisations/rrr_r.pdf)